

Zadání 2. kola Přírodovědné ligy 2023/2024
Na Slovensku po slovensky aneb Nad Tatrou sa blýska
(autor: Tomáš Dočekal)

V geografickém kole Přírodovědné ligy se letos podíváme k našim východním sousedům, tedy na Slovensko. Dlouhou dobu cesta na Slovensko nebyla putováním do jiné země, ale dnes je tomu jinak. Ale jak se říká, je to dnes jediná cizina, kde se Češi bez problémů domluví, i když ... Posuďte sami.

Úkol 1:

- a) **Napiš pomoci roků, v jakých obdobích měli obyvatelé Slovenska prezidenta v Praze.**
(4 body)
- b) **Přelož do češtiny věty:**
Šteklivý bocian z vidieku hutorí pri olovrante na konári cez múr so smädnou korytnačkou.
Cencúle v nevykúrenej pivnici neďaleko cintorína naozaj visia ako maškrtný rušňovodič u riadu.
(6 bodů)
- c) **Najdi na mapě významné body Slovenska, tzv. trojmezí a urči jejich zeměpisné souřadnice v klasickém tvaru (stupně, minuty, vteřiny). Ke každému z nich připiš i nejbližší město (nikoli obec).**
(10 bodů)

Ač není Slovensko svou rozlohou zrovna veliké (asi 49 tisíc km², tedy asi 60 % rozlohy naší vlasti), i tak se na jeho území nachází celá řada přírodních krás, která lákají turisty jak domácí, tak zahraniční. A v ochraně této přírodní rozmanitosti jsou na Slovensku taky dále. Zatímco v Česku máme aktuálně jen čtyři národní parky, na Slovensku jich je devět. Protože je Slovensko státem spíše hornatým, nejsou tyto parky rozloženy po území Slovenska rovnoměrně, ale všechny se nacházejí buď na severu nebo východě země.

Úkol 2:

- a) **Jak se jmenuje nejvýchodnější slovenský národní park?**
(2 body)
- b) **Jak se jmenuje nejzápadnější slovenský národní park?**
(2 body)
- c) **Kolik let dělí vznik nejstaršího a nejmladšího slovenského národního parku?**
(2 body)
- d) **Kolik výškových metrů dělí nejvyšší vrcholy Malé a Velké Fatry?**
(3 body)
- e) **Jak se jmenuje nejvyšší vrchol pohoří, které leží i na souřadnicích 48°35'37" s. š.; 18°39'11" v. d.?**
(3 body)

Od přírody a jejích krás se přesuneme k obyvatelstvu. Počet obyvatel Slovenska je v současnosti asi 5,5 milionu (tedy asi 52 % obyvatel Česka), z čehož samotní Slováci tvoří 86 %. Z toho vyplývá existence národnostních menšin, které tedy na Slovensku mají větší význam. Nejvýznamnější menšinou jsou Maďaři, kteří tvoří asi desetinu obyvatel a obývají území při jižní hranici. Tato hranice historicky neexistovala a musela být vymezena až po první světové válce. Na severovýchodě Slovenska pak žijí Rusíni, za dob socialistického Československa považovaní výhradně za Ukrajince.

Také náboženství hraje na Slovensku větší roli než u nás, za věřící se považuje 76 % obyvatel země. V Česku je to pro srovnání 22 % obyvatel ...

Úkol 3:

- a) Jak se jmenuje smlouva popisující hranici mezi Československem a Maďarskem po 1. světové válce?
(2 body)
- b) Ve kterých dvou slovenských městech (města s celkovým počtem obyvatel větším než 20 000) žije nejvíce Maďarů?
(2 body)
- c) Které slovenské město se skrývá pod maďarským názvem Aranyosmarót?
(1 bod)
- d) Která dvě konkrétní náboženská vyznání převažují na severovýchodě Slovenska?
(2 body)
- e) Vypočítej hustotu zalidnění jednoho slovenského okresu z těchto vstupních dat s přesností na setiny.
Rozloha: Od čísla dvacet čtyři odečti třináct a výsledek vynásob číslem, které na dresu nosil Jaromír Jágr. Od toho výsledku odečti třikrát sto sedm a výsledek je rozloha okresu v kilometrech čtverečních.
Počet obyvatel: Patnáct procent z výsledku součinu dvě na pátou krát pět na čtvrtou krát třicet sedm.
(8 bodů)
- f) Zjisti, o jaký okres jde. Napovíme, že má něco společného s dřívějším legendárním rychlíkem Laborec.
(2 body)

Tím se dostáváme k administrativnímu členění Slovenska. Za dob Československa byla Slovenská socialistická republika tvořena třemi kraji (+ Bratislavou) a celkem 37 okresy (+ Bratislavou). V roce 1996 proběhla velká reforma, která změnila počet krajů i okresů. Za původní považujeme 4 kraje a 38 okresů. Kromě oficiálních okresů a krajů existují i tradiční názvy regionů vycházející často z názvů původních uherských žup. Dnes se tyto pojmy používají například v cestovním ruchu.

Úkol 4.

- a) Kolikrát se touto reformou zvýšil počet krajů?
(2 body)
- b) O kolik se zvýšil počet okresů?
(2 body)
- c) Kolik okresů dnes sousedí s Českou republikou?
(4 body)
- d) Ke každému regionu napiš jedno město, která v něm leží:
Gemer, Šariš, Hont, Liptov
(4 body)
- e) K daným městům napiš název tradičního regionu Slovenska
Žiar nad Hronom, Lučenec, Dolný Kubín, Martin
(4 body)

Nyní se obrátíme k železniční síti na Slovensku. O koleje se zde stará státní podnik Železnice Slovenskej republiky (ŽSR). Zatímco v Česku máme jen rozchod kolejí normální a úzký, na Slovensku disponují kromě těchto dvou i rozchodem širokým.

Úkol 5.

- a) **Jak jsou vzdáleny kolejnice od sebe u tohoto širokého rozchodu (v mm)?**
(2 body)
- b) **Odkud a kam vede tato širokorozchodná trať?**
(2 body)
- c) **Co se po této trati nejvíce přepravuje?**
(2 body)
- d) **Proč se obci Čierna nad Tisou říká suchozemský přístav?**
(2 body)
- e) **Přes které železniční hraniční přechody mezi Českem a Slovenskem jezdí v současném jízdním řádu osobní vlaky kategorie Os?**
(3 bodů)

Další kroky nás zavedou ke slovenské měně. Po rozpadu Československa nahradily společnou měnu slovenské koruny (kód SKK). Ale vstupem Slovenska do Evropské unie se otevřela možnost nahradit národní měnu měnou evropskou, což bylo přijato a od 1. 1. 2009 je euru oficiálním platidlem v zemi. V roce 2008 byl stanoven oficiální pevný neměnný kurz mezi slovenskou korunou a eurem. Jak známo, bankovky této měny jsou stejné, ale mince mají společnou a národní stranu.

Úkol 6.

- a) **Kolik euro je podle tohoto kurzu 1 slovenská koruna (přesně)?**
(2 body)
- b) **Jaký motiv je na slovenské minci v hodnotě 2 eura?**
(1 bod)
- c) **Jaký motiv je na slovenské minci v hodnotě 2 centy?**
(1 bod)

Na závěr si trochu dáme trochu cestování po Slovensku. Využijeme k tomu video od přispěvatele na službu YouTube jménem cocik, který 26. 8. 2023 vydal video s názvem „Naposledy na Slovensko“. K tomuto videu se vztahuje následující soubor otázek:

Úkol 7.

- d) **Kterých šest slovenských měst s počtem obyvatel větším než 9500 cocik na své cestě navštívil (Košice nepočítej).**
(12 bodů)
- e) **Sečti počty obyvatel těchto šesti měst a výsledek zaokrouhli na desetitisíce.**
(3 body)
- f) **Jaká železniční zajímavost je poblíž obce, kde si cocik dává kávu a zákusek ve vyřazeném železničním voze?**
(3 body)
- g) **Do kterého z předešlých šesti měst se dnes nedá dostat vlakem?**
(2 body)

Tolik tedy o Slovensku. Pokud jste ho ještě nenavštívili, tak neváhejte. Jde o dostupnou a příjemnou destinaci.

Řešení pošlete nejpozději do úterý 24. 10. 2023 do 24:00 hod. na adresu tomas.docekal@gymnp.cz.

Start 2. kola: 11. 10. 2023

Konec kola: 24. 10. 2023

Maximální počet bodů za vyřešení úloh: 100

Maximální počet bodů za rychlostní prémii: 8

Celkový maximální bodový zisk za kolo: 108

Start 3. kola: 1. 11. 2023

Klíč k výpočtu rychlostní prémie podle pravidel Přírodovědné ligy:

Den odevzdání	Rychlostní prémie	Den odevzdání	Rychlostní prémie
St 11. 10.	8 %	St 18. 10.	4 %
Čt 12. 10.	8 %	Čt 19. 10.	3 %
Pá 13. 10.	7 %	Pá 20. 10.	2 %
So 14. 10.	6 %	So 21. 10.	1 %
Ne 15. 10.	6 %	Ne 22. 10.	1 %
Po 16. 10.	6 %	Po 23. 10.	1 %
Út 17. 10.	5 %	Út 24. 10.	0 %